

אותיות לנשמה

מבחר פסוקי שיר מן הזמר הישראלי
לקריאת אותיות נשמה

אותיות לנשמה

מבחר פסוקי שיר מן הזמר הישראלי
לקריאת אותיות נשמה

סתיו תשפ"ד, נובמבר 2023

ימים קשים עוברים עלינו, כיחידים, כקהילה וכעם. הלוויות, אזכרות, טקסי פרידה קורעי לב. מה אומרים ברגעים אלה, כיצד נותנים מבע למה שאין לו ביטוי?

בטקסי אזכרה (שלושים, שנה) נהוג במסורת היהודית להזכיר את שם הנפטר/ת באמצעות קריאת פסוקי פרק תהלים קי"ט (שבנוי בהתאם לאותיות הא'-ב'), הפותחים באותיות השם הפרטי של הנפטר/ת. לאחר אמירת הפסוקים לציון אותיות השם, מוסיפים פסוקים כנגד ארבע אותיות המילה "נשמה". עבור רבים-רבים בציבור הישראלי נהוג זה אינו מבטא את זהותם ואת תחושותיהם, במצבים קשים אלה של פרידה מאדם אהוב.

אנו מבקשים להגיש בפניכם אפשרות נוספת. מתוך הזמר הישראלי לדורותיו אספנו כאן מספר רב של פסוקי שיר, מסודרים לפי א'-ב', שיהיו מאגר לבחירת פסוקים לשם הנפטר/ת - כאלה שיהלמו את זהותם, את חלומותיהם ואהבותיהם, את חייהם כפי שהיו. ולא פחות חשוב - פסוקים אלה יכולים לתת מבע אישי וקרוב לעולמם של המתכנסים לפרידה העצובה: ליחיד, למשפחה, לקהילה הסובבת, להווייה הישראלית הרחבה.

יתרה מזו, בבחירת פסוקים מתוך הזמר הישראלי מהדהד מיד בתוכנו גם הלחן שעומד מאחוריהם, הצליל, זיכרון הקול של זמר או זמרת אהובים. גם כשאין משמיעים את הצלילים הם מפעמים בנו, נוגעים עמוק בלב, "מעירים זכרונות, מעוררים ערגונות", כמו שכתב מאיר אריאל.

הזמר הישראלי הוא אחד ההישגים הגדולים ביותר של התרבות העברית המתחדשת בארץ, מאז ראשית הציונות ועד ימינו. זהו אוצר בלתי נדלה של טקסטים, שנוצרו מתוך החיים "כאן על פני האדמה" הזו. הם נותנים ביטוי עשיר למורכבות הוויה הישראלית, לרגעי שגב ושפל, תפארת ויגון, צחוק ובכי, למצבי יום-יום ולנקודות שיא. לא עשינו אבחנה בין "גבוה" ו"נמוך", שפה מליצית ושפת יום-יום, ישן וחדש. לאה גולדברג ולאה נאור, תרצה אתר ויוסי גיספן, ח"נ ביאליק ואהוד מנור, מאיר אריאל ומרים ילן-שטקליס, יוני רועה ויהודה עמיחי, רחל שפירא ורחל בלובשטיין, אביב גפן ויהונתן גפן, ועוד רבים - כולם כולם נותנים ביטוי לרחשי ליבנו העמוקים ביותר, בשפתם הייחודית ובמילותיהם החד-פעמיות. עושר הביטוי העצום המתגלם בזמר הישראלי יאפשר, כך אנו מקווים, לכל אחת ואחד מאיתנו למצוא בו את עצמנו.

מעשה זה של ליקוט וברירה מניח עוד חוליה בשרשרת המסירה היהודית האינסופית, מאז ימי התנ"ך ועד עצם הרגע הזה. בכך אנו מצטרפים להרחבת גבולותיה של התרבות היהודית, ולהתכתה אל תוך הישראליות שלנו.

אנו תקווה שאוסף זה יהיה לך לעזר. מי יתן כי ימים קשים אלה, שכולנו חווים כעת, יובילו אותנו לדרך חדשה של תיקון, תקווה והתחדשות.

ד"ר מוטי זעירא

המדרשה באורנים והתנועה הקיבוצית

אֵינְנִי בּוֹכָה אַךְ פֶּעַם; אֵינְנִי תִינוּק בְּכִזָּן, אַךְ לָמָּה, אִמָּא,
לָמָּה, זּוּלְגוֹת הַדְּמָעוֹת בְּעֵצְמוֹן? (מרים ילן-שטקליס, דני גיבור)

אָבוֹי לְבִי לְבִי לְבִי, הוּ פָּתַם דָּם שׁוֹתֵת, בְּאֲשֶׁר רַב הַחֹבֵל
שְׁלִי צוֹנַח קָר וַמֵּת (נעמי שמר, רב חובל)

אָדָם בּוֹנֶה בֵּיתוֹ בְּדָם וַיִּגַע מְלִילוֹ וַיּוֹמוּ. וּבְסוּפָה עָזָה, מִמָּשׁ
בּוֹ רָגַע, הוּא חָרַב, כּוֹן, חָרַב עוֹלָמוֹ (שמרית אור, גלגל ענק)

אֵלֵי, אֵלֵי, שְׁלֵא יִגְמַר לְעוֹלָם, הַחֹל וְהַיָּם, רִשְׁרוּשׁ שְׁל
הַיָּם, בְּרַק הַשָּׁמַיִם, תְּפִלַּת הָאָדָם (חנה סנש, הליכה לקיסריה)

אֲחִכָּה לָּהּ עַד יִכְבוּ חַיִּי, כְּחִכּוֹת רַחֵל לְדוֹדָהּ (רחל, זמר נוגה)

אֶרֶץ שְׁיוֹשְׁבֶיהָ הִיא אוֹכְלֵת, וְזָבַת חֵלֶב וְדָבַשׁ וְתַכְלֵת,
לְפַעְמִים גַּם הִיא עֲצָמָה גּוֹזְלֵת אֶת כְּבֹשֶׁת הָרֶשׁ (נתן יונתן,
שיר ארץ)

אֶת פְּרִי גִנֵּי אֶת תְּבַקְשֵׁי, מִי לָּהּ יֹאמֵר וּמִי לָּהּ יֵשֵׁב. מֵר
כְּאִבֵּי רוֹדְפִים הַיָּמִים, נוֹתֵרֶת לְבִידָהּ רוֹצָה לְהֶאֱמִין, שֶׁהִנֵּה
קָרְבָה אוֹתָהּ הַשָּׁעָה, שְׁבֵה הַבְּטִיחַ לְשׁוֹב בַּחֲזָרָה (יוני רועה,
פרי גנך)

אָבִי, פֶּתְאֵם, מִכָּל הַחֲדָרִים, יֵצֵא לְמַרְחָקָיו הַמוֹזָרִים (יהודה
עמיחי, מות אבי)

אֲנִי הוֹלָה לְכַכּוֹת לָּהּ, תְּהִיָּה חֶזֶק לְמַעְלָה (אביב גפן, לבכות לך)

אל תבכה, אני בוכה בשבילה. אל תפנה, אני אצמד
בשבילה עד כלות רגלי בחוליי, עד אפל וגופי שבור,
למרגלות הנֶהָר הָעָכוּר (ברוך פרידלנד, מקיץ אל החלום)

אחרי מותי ספדו ככה לי: "היה איש - וראו: איננו עוד;
קדם זמנו מת האיש הזה, ושירת חייו באמצע נפסקה (ח"נ
ביאליק, אחרי מותי)

אדם בתוך עצמו הוא גר, בתוך עצמו הוא גר. לפעמים
עצוב או מר הוא, לפעמים הוא שר. לפעמים פותח דלת
לקבל מכר, אבל, אבל לרוב, אדם בתוך עצמו נסגר. (שלום
חנוך, אדם בתוך עצמו)

אהובתי היחידה, היא לא רואה, היא לא תדע, עד כמה
אהבתי תמיד אותה. את צליל קולה, וצל ידה. אהובתי
היחידה, עד כמה רציתי להיות איתה (עלי מוהר, אהובתי היחידה)

אהוב לבי הלא נמצא, מתי תראה, מתי תדע? אני פה
לידה, אני שלה, אני מולה. מתי תדע? מתי כבר תראני?
אהוב לבי הלא נמצא, מתי תראה, מתי תדע? מתי כבר
תביט בי? אהוב לבי... (עלי מוהר, אהובתי היחידה)

אומרים ישנה ארץ, ארץ רוות שמש. איה אותה ארץ,
איפה אותה שמש (שאול טשרניחובסקי, אומרים ישנה ארץ)

את יודעת שאני זה גם את, זה גם שנינו. זה בינה וזה ביני,
כל השאר לא חשוב (אהוד מנור, אח מילת מפתח)

אִיךָ זֶה שְׂכֹכֵב אַחַד לְבַד מֵעוֹ. אִיךָ הוּא מֵעוֹ, לְמַעַן הַשֵּׁם
(נתן זך, איך זה שכוכב)

אֵל הָרוּחַ, אֵל הַמַּיִם, אֵל הָאֵשׁ. כְּמוֹ תַפּוּחַ שְׂרַחֵק מִן הָעֵץ.
אֵל הַדֶּרֶךְ, עַד אֵלֶיךָ, עַד לְאַפְּךָ. כָּבֵת דְמוּתְךָ שֶׁהֵאִיצָה בִּי
כְּדַפְּךָ. אֵל תַּפְּנֶה, אֵל תִּבְכֶּה, אֵל תִּכְבֶּה (ברוך פרידלנד, מקיץ
אל החלום)

אֵין לִי בַּיִת בְּחַדְרֵי, בְּמִטָּתִי, וְאֵין לִי מְנוּחָה. אֵלוֹ יִכְלֹתֵי
הַיִּיתִי בּוֹכָה עוֹד דְּמַעָּה מְלוּוָּחָה (אהוד מנור, אילו יכולתי)

אֵין לִי אֶרֶץ אַחֲרֵת, גַּם אִם אֲדַמְתִּי בּוֹעֲרֵת. רַק מְלָה בַעֲבָרִית
חֹדְרֵת אֵל עוֹרְקִי, אֵל נִשְׁמָתִי. בְּגוֹף כּוֹאֵב, בְּלֵב רָעֵב, כָּאֵן
הוּא בֵּיתִי (אהוד מנור, אין לי ארץ אחרת)

אֵינֶךָ יְכוּלָּה כִּכָּה סֵתֵם לְלַכְתָּ, אֵינֶךָ יְכוּלָּה לַעֲזוֹב אוֹתִי (יורם
טהרלב, אינך יכולה)

אָנוּ נִפְגָּשׁ בְּסוּף דְּרָכִים וּשְׂאֵלוֹת, נִפְגָּשׁ בְּתֵם יָמִים רַבִּים,
בְּתֵם הַרְבֵּה לִילוֹת (אהוד מנור, מישהו)

אֱלֹהִים מְרַחֵם עַל יְלָדֵי הַגֹּן, פָּחוֹת מְזֶה עַל יְלָדֵי בַיִת הַסֶּפֶר.
וְעַל הַגְּדוּלִים לֹא יְרַחֵם עוֹד, יִשְׂאִירֵם לְבָדֵם (יהודה עמיחי,
אלוהים מרחם על ילדי הגן)

אִם נִדְעַ לְאַהוֹב הָעוֹלָם אֲזֵ יִשְׁקֹט, וְאַבוֹת עַל בָּנִים לֹא
יוֹסִיפוּ לְבַכּוֹת (יעקב שבתאי, אם נדע לאהוב)

אם תלה עכשו, הכל עוד ישאר לי, קצף חרציות, שלֵהביות
זָהב. אם תלה עכשו, קולה מקצה הגשר, יצלצל אלי כואב
ומאהב (נתן יונתן, במקום פרידה)

אָנָא, אָנָא בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינָה תתיר צְרוּרָה (מן הסידור)

אָנִי גִיטְרָה, הִייתִי פֶּעַם עֵץ אוֹלִי. וּבְתַבַּת הַתְּהוּדָה אָנִי זֹכֵר
אֶת כָּל מִי שְׁנַגְּנָן עָלַי, וְאָנִי אוֹמֵר תוּדָה (נעמי שמר, אני גיטרה)

אָנִי נוֹשֵׂא עִמִּי אֶת צֶעַר הַשְּׁתִיקָה (יעקב אורלנד, אני נושא עמי)

אָנִי הוּא אָדָם מְחַפֵּשׁ לַחֲיִל, כְּפוֹת בְּכַתְנַת מְשַׁגְּעִים - אֶז בְּכִי
לִי יְלָדָה עַל רִגְעֵי הַבְּדִידוֹת, עַל הַצְּפִיּוֹת וְעַל הַשְּׁנָיִם, וּבְכִי
עַל שְׁנֵי לְבָבוֹת אוֹהָבִים וְרַחוּקִים (נמרוד גאון, אני שומע שוב)

אֵל תְּהַפֵּךְ לְאִישׁ הָעֶצוּב מִהַשִּׁיר, תֵּן לִי סִבָּה לְהֶאֱמִין
שֶׁהָעֶצֶב יֵשׁ לוֹ סוּף (רונה קינן, אתה מתעורר)

אם עוד החשך רב ואין כוכב לי, ואם היס גועש, על תרן
ספינתי הדליקי, אמא, שושנה של אש (רפאל אליעז, זמר אהבה
לים)

אלו הם ימי, ואלו הם ימיה. אלה תפלותי, ואלה תפלותיה.
כאן מול שתי עיני עוברים חייך וחי (דודו ברק, חיך וחי)

אתה לי ארץ אבודה לנצח, אף שורשיך כבר בתוך תוכי
(יורם טהרלב, אתה לי ארץ)

אֵילָן בְּצַד הַדֶּרֶךְ אֵט יִשְׁחִיר, יִשְׁחִיר. אֵילָן בְּצַד הַדֶּרֶךְ אֵט יִשְׁחִיר מְאֹד. כָּבוּ הַפְּנִסִים בְּכָל הָעִיר, הָעִיר. כָּבוּ הַפְּנִסִים בְּכָל הָעִיר הַזֹּאת (נעמי שמר, זמר נודד)

אָדָם הוֹלֵךְ בְּעִיר וְהִיא שָׁלוֹ וְהִיא זָרָה לוֹ. וְהוּא שׁוֹתֵק וְהָעוֹלָם כָּלוּ שׁוֹתֵק (לאה נאור, חיוכים)

אֵין קוֹל וְאֵין עוֹנָה – וְיוֹנָה עִם נֶעֶר עֲדִין מִתְדַּפְּקִים עַל דַּלֶּת הַשָּׁעַר (ח"נ ביאליק, מאחורי השער)

אֶת כָּל הַכּוֹכְבִים טָמַן, אֶת הַסֵּהַר עָטַף בְּשָׁחוֹר. מִצְפוֹן וְעַד תִּימָן אֵין קֶרֶן אוֹר (לאה גולדברג, מזמור לילה)

אָדָם יִסּוּדוֹ מֵעַפָּר וְסוֹפוֹ לְעַפָּר, בְּנַפְשׁוֹ יָבִיא לְחֶמוֹ. מִשׁוּל כְּחָרָס הַנִּשְׁבֵּר, כְּחֶצִיר יֵבֵשׁ וְכֶצִּיץ נוֹבֵל, כְּצֵל עוֹבֵר וְכַעֲנַן כְּלָה, וְכֵרוּחַ נוֹשֵׁבֶת וְכֶאָבֶק פּוֹרַח, וְכַחֲלוֹם יְעוּף (מתוך הפיוט ונתנה תוקף)

אוֹלֵי עוֹד קִיץ נִמְחָה אֶת הַדְּמָעָה. וְאִם תִּגְיַע הַשָּׁעָה, וְנִבְקַשׁ - אוֹלֵי עוֹד קִיץ נִפְגַּשׁ (שמרית אור, אולי עוד קיץ)

אָסוּר לְקַטֵּף אֶת פְּרָחֵי הַגֶּן, אָסוּר לְקַטֵּף אֶת פְּרָחֵי הַגֶּן! (יהונתן גפן, מקום לדאגה)

אֲחֹז יָרַח בְּיָדוֹ, וְשִׁים בְּתוֹךְ יָדָי, הָאֵר עֵינַיִנו מִמְרוֹמִים עֲכָשׁוּ (אהוד מנור, קשר הירח)

אִין דְּבַר, אִין דְּבַר, שְׁלַם יוֹתֵר מִלֵּב שְׁבוּר וְזוּעַק יוֹתֵר מִן
הַדְּמָמָה (נעמי שמר, אין דבר)

אַחֲכָה לָּהּ, אַחֲכָה לָּהּ בְּסוּף הַדֶּרֶךְ. קַח אֶת הַדְּמָעָה, אֶת
הַכָּאֵב (דודו ברק, אחכה לך)

אַדְמָה שְׁלֵא עֲזַבְתָּ, קָרָא לִי עוֹד וְעוֹד וְעוֹד. מִי בּוֹכָה שָׁם, הוּ
עֲנִי, אִי פָּנִיךָ מוֹעֵדוֹת? (חדוה הרכבי, סוס מעץ)

אֶה לְעֵת עָרֵב, עִם רוּחַ עָרֵב, עָלָה נוֹשֵׁר לוֹ עַל גַּג בֵּיתִי. אֲנִי
יֹדֵעַ, אֲנִי שׁוֹמֵעַ, מִיִּשְׁהוּ הוֹלֵךְ תְּמִיד אֹתִי (רמי קידר, מִיִּשְׁהוּ
הוֹלֵךְ תְּמִיד אִתִּי)

אוּלֵי אַחֲרֵי הַכֹּל תִּגִּיעַ לְשָׁמַיִם, אוּלֵי אַחֲרֵי הַכֹּל תִּשְׁמַח
מִהַחַיִּים. תֹּאמֶר תּוֹדָה וְתִהְיֶה פֶתְאוּם לְמִים וְתִצְטָרֵף לְיָם
הַרְחָמִים. (קובי אפללו, ים הרחמים)

אִם תִּלְךָ מִי יַחֲבֵק אוֹתִי כִּכָּה? מִי יִשְׁמַע אוֹתִי בְּסוּף הַיּוֹם?
מִי יִנַּחֵם וְיִרְגִיעַ? רַק אַתָּה יוֹדֵעַ (עידן רייכל, אם תלך)

**בְּדַרְכֵי הוֹלְכִים אֹתִי וְנִגְוֹנִים, וּפְנִים, פְּנִים. אַתָּה בָּא
וְהוֹלֵךְ אֵלַי (שלום חנוך, שיר ללא שם)**

**בְּנֵי גְדוֹל וְשִׁתְקוֹן, וְאֲנִי פֹה כְּתַנְתָּ שֶׁל חֵג לֹו תּוֹפְרֶת. הוּא
הוֹלֵךְ בְּשָׂדוֹת. הוּא יִגִיעַ עַד כְּאֵן. הוּא נוֹשֵׂא בְּלִבּוֹ כְּדוֹר
עוֹפְרֶת (נתן אלתרמן, האם השלישית)**

**בְּחִלּוֹנֵי קָמְלוֹ כְּכָר שׁוֹשְׁנֵי הַנְּחָם, בְּחִלּוֹנֵי נְסֻתָם חֲזוֹן
הַמְּרַחֲבִים (יעקב אורלנד, אני נושא עמי)**

**בְּאֶהְבְּתֵנוּ גּוֹף הַפֶּה מְקוֹם, וּבְזָכְרוֹנֵנוּ לֹא תִעַז לְנֶשֶׁם. מָה
שֶׁלֹא עָשִׂינוּ, לִילָה מִתְאַדָּה, מָה שֶׁלֹא הֵיִינוּ הוּא עֲכָשׁוּ שְׂדָה
(יהודה עמיחי, באהבתנו)**

**בְּחִשְׁכָה אֲנִי נֹצֵב מוֹל כּוֹכְבֵיָהּ, וְעַם אֹר רֹאשׁוֹן אֲנִי שׁוֹב
אַהֲיָה לָהּ צֵל (אריק לביא, בבוסתנים)**

**בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל רִגַע תִּזְכְּרוּ אוֹתִי, כִּי נִלְחַמְתִּי וְגַם נִפְלַתִּי
בְּעַד מוֹלְדֹתִי (אבא חושי, בגליל בתל חי)**

**בְּכָל מְקוֹם יֵשׁ תְּהוֹם לְאֲמִיּוֹתַי, וְצֵל לְעֵינַי, וּמַעֲזֵן
שְׁקִירֹתוֹ נִגְרָת. בְּכָל עֲרֵבִית יֵשׁ קֶזֶז לְסוֹעָרִים, וְעַז
לְעֲרִירִים, וְסִלַע לְשׁוֹכְבִים בְּסוֹף הַדֶּרֶךְ (נתן יונתן, בכל מקום)**

**בּוֹא וְאַשְׁק לָהּ, בְּנֵי, הָאָדָם, עַם יִרְק שְׂדוֹת, שְׁמִים שֶׁל אֹר.
גּוֹפָה לֹא רַחֵץ עוֹד מִחֻלָּאָה וְדָם, אֶף לְבָהּ מְפָרֶס, מְזֻכָּה
וְטָהוֹר (ש. שלום, בוא ואשק לך)**

בְּגִנֵי נִטְעֹתֶיהָ, בְּגִנֵי הַמְצֻנֵעַ – בְּלִבִּי. הַשְׁתַּרְגּוּ פְּאוּרֹתֶיהָ,
וְעִמְקוֹ שְׁרָשִׁיףָּ בִּי (רחל, בגני נטעתיך)

בְּטָרָם הַשְׁעַר יִסְגֵר, בְּטָרָם כָּל הָאָמּוֹר יֵאָמֵר, בְּטָרָם אֲהִיָּה
אֲחֵר. בְּטָרָם הַחֶק יִכְנָס לְתִקְפוֹ, בְּטָרָם אֱלֹהִים יִסְגֵר אֶת
כְּפוֹ, בְּטָרָם גִּלְגַּל מִפְּנֵה (יהודה עמיחי, בטרם)

בֵּין שְׁלֹשׁ וּבֵין אַרְבַּע בּוֹעֲרִים פְּנִסִים, אֵין מָקוֹם שְׁנוּכַל בּוֹ
אֶת רֵאשֵׁנו לְשֵׁים (נתן אלתרמן, ילדי הפקר)

בְּשֻׁדָּה יֶרֶק, עַל גְּבֻעָה תְלוּלָה, בְּמָקוֹם רְחוּק, סוּף דֶּרֶךְ לֹא
סְלוּלָה. בְּשֻׁדָּה יֶרֶק, עַל גְּבֻעָה תְלוּלָה, אֲהַבֵּת חַיִּי לְפַל עוֹד
עֲלוּלָה (מאיר אריאל, בשדה ירוק)

בּוֹא נֶעוּף רְחוּק. אַתָּה תַּהֲיֶה לִי כְּנַפִּים אֶל חֲבוּר דְּמִיוֹנִי,
שְׁהִיָּה עַד עֶכְשָׁו בְּלִתִּי אֶפְשָׁרִי (יהודה פוליקר, הצל ואני)

בֵּין בְּרוּשִׁים עוֹלָה יֶרֶחַ, הַסֵּתֶכְלִי, כָּל כֹּהֵן שְׁקוּף הַלְיָלָה.
בְּמֶרְחַק שְׂדוֹת יִנְשׁוּף צוּרְחַ, וְאַחֲרָיו יִלְלֵת הַתֵּן (יעקב שבתאי,
לפנות ערב)

בֵּין עֲצֵי הַפְּרָדִס הַיּוֹם שׁוֹקֵעַ, בְּעֲלֵי הַגְּפְנִים הַצֵּל נוֹגֵעַ,
בְּחֶרֶשֶׁת הָאֶקְלִיפְטוֹס כְּבָר הַחֹשֶׁף מִתְחַבֵּא (יעקב שבתאי, לפנות
ערב)

בָּאתְּ אֵלַי אֶת עֵינַי לְפָקַח, וְגוֹפָה לִי מִבֶּט וְחִלּוֹן וְרֵאִי. בָּאתְּ
כְּלִילָה הִבָּא אֶל הָאוֹחַ, לְהִרְאוֹת לוֹ בַּחֹשֶׁף אֶת כָּל הַדְּבָרִים
(לאה גולדברג, סליחות)

בְּקָרָה וְעָרַב לָהּ וְעָלְיָהּ, לָהּ וְעָלְיָהּ שָׁרוּ שִׁירֵי (רחל, זמר)

בֵּין קִירוֹת גְּבוּהִים צָנָה שֶׁל סִתְיוֹ, בֵּין עֲנָפֵי הַתּוֹת צָנָה שֶׁל סִתְיוֹ, רַק אָבִי לְכָאן אֵינְנוּ שָׁב, רַק אָבִי לֹא שָׁב עִם רֵדֶת יוֹם (יעקב שבתאי, עם רדת יום)

בְּמָקוֹם בּוֹ עֲמַדָּת נִשְׂאָר רַק אֲוִיר, בְּלִי חֲמָצוֹן. וְאֲנִי עוֹמֵד נֶאֱחָז בְּאֲוִיר, נֶאֱחָז בְּאֲוִיר וְאֵת אֵינָהּ (חנה גולדברג, נאחז באויר)

גַּם אִם נִחַפֵּשׁ בְּכָל נֶמֶל קָטָן, וּבַיָּם נִפְלִיג כָּל הַשָּׁנָה, בְּתוֹךְ
יָם סוֹעֵר רַק שְׁנֵינוּ נִשְׂאָר, כִּי לֹא־הֵבֵה אֵין מְדִינָה (יהונתן גפן,
אין מדינה לאהבה)

גִּשְׁם בְּעֵתוֹ, כַּמָּה עֵצָב בָּא אֹתוֹ. הַכֹּל עֵצָר, הַכֹּל עָמַד, רַק
הַגִּשְׁם בָּא לוֹ בְּזִמְנוֹ. לוֹ לֹא אֶכְפֹּת שְׁבִלֵי לוֹת שָׁם קָר מְאֹד,
שְׁבַח לֹת קִשָּׁה לְבָכוֹת, שְׂאִין עַל מִי לְהִתְרַפֵּק, כְּשֶׁבַח וְיָץ
הַגִּשְׁם דּוֹפֵק (תלמה אליגון-רוז, גשם בעתו)

גַּם לְתַפְלוֹת - תְּפַרַּחַת וְשַׁלְּכֶת. וַיּוֹם אַחֲרוֹן שְׁמַט אֶת כָּל
כְּתָרָיו. כָּל הַשְּׁתִּיקוֹת חָזְרוּ הַיּוֹם אֵלַיָּה, כְּשׁוֹב יוֹנָה בָּאִין
עַל־הַטָּרֶף (אברהם שלונסקי, יום אחרון)

גַּם כִּי אֲנֹרֵשׁ וְאֶהְלֶה שְׁחוֹחַ, וְהָיָה הַלֵּב לְמִשׁוֹאוֹת זָרִים -
הָאוֹכֵל לְבָגֵד בָּהּ, הָאוֹכֵל לְשִׁכְחַ חֶסֶד נְעוּרִים? (רחל, כנרת)

דְּמַעוֹת שֶׁל מְלֹאכִים. מִדּוּעַ הֵם בּוֹכִים הַמְּלֹאכִים? אוּלַי
בְּגִלְל שְׁזָה לֹא קָל לֵהִיֹּת מְלֹאֵךְ, בְּעוֹלָם עֲצוּב כָּל כֹּף (דו'
מינסטר, דמעות של מלאכים)

דְּבָרִים פְּשׁוּטִים כְּמוֹ אֶהְבֶּה, בְּתוֹךְ הַנֶּפֶשׁ נֶחְבָּאִים (תרצה
אתר, אהבה יומיומית)

דוּגִית נוֹסַעַת, מְפָרֶשֶׂיהָ שָׁנִים, וּמְלַחֶה נְרַדְמוּ כָלָם. אִם לֹא
יַעֲזֹרוּ כָּל מְלַחֶה - אֵיכָה תִגְיַע הַדּוּגִית לְחוּף? (נתן יונתן,
דוגית נוסעת)

דָּרָךְ רְחוּקָה, וּבְסוּפָה אֶתָּה נֶצֶב. אָבוֹא אֵלֶיךָ חָרֵשׁ, כְּרוּחַ
עָרֵב, נִלְךָ אֶתָּה עַד תֵּם יַחֲדוּ (תלמה אליגון-רוז, דרך ארוכה)

דָּבָר רַק אֶחָד אֵל תִּשְׁאַל: אֵל תֹּאמֶר לִי אוֹתְךָ לְשִׁכַח. כִּי אֵת
זֹאת אֶהוּבִי לֹא אוּכַל, בְּשִׁבִיל זֶה לֹא יִהְיֶה לִי כֹחַ (נתן אלטרמן,
זמר שלוש התשובות)

[יְהִי] דְּוִמְיָה סְבִיב. וְהִיָּה אִם אֶתָּה מְקַשֵּׁיב, אוּלַי, אוּלַי, אוּלַי,
אֶתָּה בָּא וְהוֹלֵךְ אֵלַי (שלום חנוך, שיר ללא שם)

דָּרָךְ אֶרְכָּה, וְאֲנִי צְפוּר תְּלוּיָה עַל בֶּד. הוֹשֵׁט יָדְךָ לִי, קְרֵא
לִי, כִּי בְשָׁמַיִם כָּל הַשִּׁיר שְׁלִי אָבֵד (תלמה אליגון-רוז, דרך ארוכה)

הַמַּלְיִם שְׁלִי שְׁבִירוֹת הֵן, וְכַפּוֹת יְדֵי קַטְנוֹת הֵן, אֵךְ הֵן לְצַדִּיקָה
(רחל שפירא, אדבר אתך)

הָאֲהָבָה שְׁלִי, הָעֲצוּבָה שְׁלִי, הִיא נִגְמָרָה לְעוֹלָם. וְהַדְמָעָה
שְׁלִי, הַחֲמִימָה שְׁלִי, הִיא יְקָרָה מְכֻלָּן (עמוס קינן, אהבה ראשונה)

הִיא בְּלִבִּי עֲכָשׁוּ, בְּתוֹךְ לִבִּי, כְּמוֹ הַרְבֵּה צְלָלִים, כְּמוֹ הַרְבֵּה
שְׁבִילִים, כְּמוֹ עֶשֶׂן. הִיא רַק שְׁלִי עֲכָשׁוּ, הִיא בְּחִבִּי, כְּנוֹף
הַרְבֵּה עָלִים, כְּמִי נִהָר כְּחָלִים, עֲכָשׁוּ הִיא כְּאֵן (תרצה אתר,
פתאום עכשו פתאום היום)

הִיָּה הִזְיָה לִי רַע, אֶת שִׁיר הַמַּעְלוֹת הָאֵם אֶתָּה שׁוֹמֵעַ? אֲשִׁיר
עַד יוֹם מוֹתִי, נוֹשֵׂאת אֶת תְּפִלָּתִי, הַמִּנְגִּינָה (יענקלה רוטבליט,
אחרי עשרים שנה)

הוּ יָלַד, הוּ יָלַד, אֲנִי חוֹשֵׁב עָלֶיךָ וְכִכָּר עוֹלָה בִּי אִמָּהוּת
גְּבֻרִית (עלי מוהר, אם ייוולד לי ילד)

הוּא אַחַר לְקַטֵּף אֶת רְמוֹנֵי אֲהַבְתָּהּ, גְּבִיעֵי שְׁפָתֶיהָ הוּא עוֹד
לֹא שָׁתָה, פְּתָאוֹם הַקִּיץ תָּם, אֵךְ לֹא יָתֵם סִפּוֹר אֲהַבְתָּם (נתן
יונתן, שיר אהבה ישן)

הַנְּצַח הוּא רַק אֶפֶר וְאַבְקָה (יעקב גלעד, אפר ואבק)

הַנְּסִיךְ הַקָּטָן מְפִלּוּגָה ב' לֹא יִרְאֶה עוֹד כְּבִשָּׂה שְׂאוּכָלֶת
פָּרַח. וְכָל שׁוֹשְׁנָיו הֵן קוֹצִים כְּעֵת, וְלִבּוֹ הַקָּטָן קָפָא כְּקָרַח
(יהונתן גפן, הנסיך הקטן)

הָאֲמָנָם, הָאֲמָנָם עוֹד יְבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָהָ וּבְחֶסֶד, וְתִלְכִי
בְשָׂדֶה, וְתִלְכִי בּוֹ כַּהֲלֹךְ הַתָּם (לאה גולדברג, את תלכי בשדה)

הַכֹּל עָבַר כָּל כֶּף מֵהָר, וּקְצֵת קִשָּׁה לְהִזְכֵּר, אִיךָ פָּעַם זֶה
הָיָה פְּשׁוּט, לְשִׁיר לְחַיּוֹת וְלֹא לְמוֹת (יהונתן גפן, אתם זוכרים את
השירים)

הַנְּהָ, הַסּוֹף קָרוֹב, הַזְּמַן חוֹלֵף לוֹ עִם הָרוּחַ. רַעֲי, לְכֶם
אוֹמֵר, בְּלִי בּוֹשָׁה - הַכֹּל פְּתוּחַ. חַיִּי הָיוּ יָפִים, מְדַבְּרִיּוֹת
רְבוֹת עֲבָרָתַי. אָבֵל, בְּדַרְכֵי שְׁלִי, תִּמְיֵד הַלְכָתַי! (אריק לביא,
בדרכי שלי)

הַגְּבָרִים בּוֹכִים בְּלִילָה, לֹא נִשְׁמַע קוֹלָם. הַגְּבָרִים בּוֹכִים
בְּלִילָה, בְּכִי נֶעְלָם. הַגְּבָרִים בּוֹכִים בְּלִילָה, אֵין מָה לְהִסְתִּיר:
מִי אֲשֶׁר שָׁלַם בְּיָקָר, אֵין גַּם לוֹ מַחִיר (אלון אבידר, הגברים בוכים
בלילה)

הוּא הָיָה נֶעַר חֲמֵד, הוּא הָיָה מְתַלְתֵּל, הוּא הָיָה מְשַׁחֵק
כְּדוֹר רְגֵל וְסֵל. אָבֵל כְּשֶׁאֲמָרוּ לוֹ לְצִאת הוּא יָצָא. וְעַכְשָׁנוּ,
הוּא הָיָה, הוּא הָיָה... (יחיאל מוהר, הוא היה)

הוּי, הוּי, אֶרֶץ חֲמֵד־לֵב: הַשְּׁמִיר, הַשִּׁית, בִּיר סוּד יְתוּם
בְּגֵב. בְּשָׂמִים עֵיט (שאול טשרניחובסקי, הוי ארצי מולדתי)

הֵם לֹא הִשְׁאִירוּ לִי דָבָר, לֹא אֲנָחוֹת וְגַם לֹא פְּרָחִים. הֵם
לֹא הִשְׁאִירוּ לִי דָבָר, מְלֶכֶד אַחִים וְחֻבְרִים (יורם טהרלב, היה
לי חבר)

הַכּוֹכְבִים רָמוּ אוֹתִי, הָיָה חֲלוּם – אֵךְ גַּם הוּא עָבָר; עֲתָה אֵין
לִי כְלוּם בְּעוֹלָם – אֵין לִי דָבָר (ח"נ ביאליק, הכניסיני)

הַלְוֹאֵי שְׁלֵא נִכְאָב וְאִישׁ אַחִיו יֵאָהֵב, הַלְוֹאֵי וְיִפְתָּחוּ שׁוּב
שְׁעָרֵי גֶן עֵדֶן (אהוד מנור, הלוואי)

הַמְקוּם הַכִּי נִמּוּךְ בְּלֵב, הוּא תְמִיד הַכִּי גְבוּהָ (נתן זך, המקום
הכי נמוך בלב)

הֵן אֶפְשָׁר, הֵן אֶפְשָׁר, שְׁיִהְיֶה זֶה פְּשׁוּט כְּכָר מְחָר (חיים חפר,
הן אפשר)

הַנְּנִי כָּאן, כְּמוֹ צְפוּרִים חָגוֹת; הַנְּנִי כָּאן, מְבִיט מִן הַגְּגוֹת;
הַנְּנִי כָּאן, כְּמוֹ אֶבֶן בְּגֵדֵר, כְּמוֹ סֶלַע, כְּמוֹ בְּאֵר. אֲנִי הָאִישׁ
אֲשֶׁר תְּמִיד חוֹזֵר, חוֹזֵר (חיים חפר, הנני כאן)

הָיוּ שְׁלוֹם בֵּינֵתִים, אַחִים שְׁלִי; מְחָר יָאִיר הַשַּׁחַר לָכֶם וְלִי;
עֲכָשׁוּ קְטִיפָה שְׁחוּרָה נִפְרָשֶׁת עַל הָעִיר, עֲכָשׁוּ אֶפְשָׁר שְׁלוֹם
לוֹמַר וּלְהַפְרִד בְּשִׁיר (נעמי שמר, שיר סיום)

הַלֵּב שְׁלִי מְרִים יָדַיִם, כְּכָר מוֹעֵד, לֹא עוֹמֵד עַל הַרְגָלַיִם.
שְׁכָר כְּלִי שְׁאִין בּוֹ כְּכָר מָה, וְהַשְּׁמִים הֵם לִי חוֹמָה. אֵיךְ
אֶעֱבֹר בְּתוֹךְ הַיָּם בְּיַבְשָׁה (ישי ריבו, הלב שלי)

הַכֵּל יִהְיֶה עוֹד טוֹב יוֹתֵר וְדַאי, אֲבָל בֵּינֵתִים אֶפְשָׁר לְבָכוֹת
לֹא סִבָּה, אֶפְשָׁר גַּם לְשִׁיר (לאה נאור, חיוכים)

הַיְרוּק הַיּוֹם יְרוּק מְאֹד. וְהָאֶפֶס הַיּוֹם אֶפֶס מְאֹד. וְקִצְתַּת
שְׁחֹר, וְאֵין לוֹכֵן בְּעֵיר (לאה גולדברג, למחרת)

הַבְּטַחְתֶּם יוֹנָה, עָלָה שֶׁל זַיִת, הַבְּטַחְתֶּם שְׁלוֹם בְּבֵית.

הַבְּטַחְתֶּם אָבִיב וּפְרִיחוֹת, הַבְּטַחְתֶּם לְקַיִם הַבְּטַחוֹת (שמוליק
הספרי, חורף 73)

הַנֶּעַר הָזֶה - עֲכָשׁוּ הוּא מְלֹאָה. לֹא עוֹד יְבָרְכוּהוּ, לֹא עוֹד
יְבָרְךָ. אֱלֹהִים, אֱלֹהִים, אֱלֹהִים לֹא אַךְ בְּרַכְתָּ לּוֹ - חַיִּים (רחל
שפירא, מה אברך)

הַלֵּב נִצְבֵּט וּבְגָרוֹן מִחֲנֵק, וְהִדְמָעוֹת יוֹרְדוֹת לָהֶן כְּמוֹ גֶשֶׁם.
וְלֹא רוֹאִים דְּבַר מְרִב אֶבֶק, וּמִי יוֹדֵעַ אֵיךְ בְּכָלֵל לְגִשְׁתָּ. כָּל כֶּךָ
קָשָׁה לְכַתֵּב דְּמָעוֹת, קָשָׁה לְשִׂאת אֶת הַדְּמָמָה. כָּל כֶּךָ קָשָׁה
לְשִׁיר דְּמָעוֹת, וּמִי תִגְנֹנֵנִי נְחֻמָּה (אילן גולדהירש, קשה לכתוב דמעות)

הָאֵם אַתָּה מְשִׁיב, הָאֵם אַתָּה עוֹנָה לִי? אוּלַי בְּאַזְנֵךְ הוֹלְמִים
גַּם שְׂאוּנִי. אוּלַי אַתָּה מְקַשֵּׁיב, אוּלַי אַתָּה דוֹמָה לִי, הֵן בְּפִנְיֵךְ
מִשְׁתַּקְפִּים פְּתָאוּם פְּנִי (רחל שפירא, שיר של יום חולין)

הוּ, אֱלֹהִים תַּעֲשֶׂה שְׂבִיבָא, מְחַכָּה בַּיּוֹם וּבְלִילָהּ. לֹא, אֵין
לִי כַחַּ שְׁעוֹד יוֹם יְבִיא. שׁוֹשְׁנִים עֲצוּבוֹת, וְהוּא לֹא פֶה (עידן
רייכל, שושנים עצובות)

הַתְּשַׁמַּע קוּלִי, רְחוּקֵי שְׁלִי, הַתְּשַׁמַּע קוּלִי, בְּאֲשֶׁר הִנֵּךְ (רחל,
זמר נוגה)

וְאֵת אֵיָהּ בְּכָלֵל, אֵיָהּ אֵיָהּ? אֵיָהּ קוֹרָא בְּשֵׁמָהּ, אֵיָהּ רַק מְצַפֶּה
לְתִשׁוּבָתָהּ. אִם תִּשְׁמָעֵי אוֹתִי, וְאֵת שִׁירִי, הַמִּתְפָּרֵץ כִּיָּם,
צוּעַק אֶל הָעוֹלָם, אִם תִּשְׁמָעֵי... (תרצה אתר, פתאום עכשיו פתאום
היום)

וְאֵן אַתָּה בָּא בְּחֵלוֹם, וְאֵיָהּ אֵן כְּמַעַט קְרוּבָה. בְּמָקוֹם אֲשֶׁר
אֵין בּוֹ מָקוֹם, הֵייתִי יְכוּלָה לְהִיּוֹת אַתָּה (נתן זך, אין לי)

וּבְלִילוֹת שְׁשִׁי, כְּשֶׁרוּחַ חֲרִישֵׁי בְּצִמְרוֹת שְׁחֹרוֹת עוֹבֵר, אֵן
אֵיָהּ אוֹתָהּ זוֹכֵר (נעמי שמר, שנינו מאותו הכפר)

וּפְשׁוּטִים הַדְּבָרִים וְחַיִּים, וּמִתָּר בָּם לְנִגּוּעַ, וּמִתָּר לְאַהֲבָה,
וּמִתָּר וּמִתָּר לְאַהֲבָה (לאה גולדברג, את תלכי בשדה)

וְיָד סְמוּיָה כְּמוֹ אוֹסְפֶת אֶת כָּל הַמְּכֹאֲבִים, אֵף מְשֹׁאֵלָה לֹא
מִתְעַיֶּפֶת לְרֹאוֹת זְמָנִים טוֹבִים, לְמִצּוֹא שְׂמִחָה בְּסוֹף הַעֲצָב,
לְחִיוֹת בֵּין אוֹהֲבִים, אִם קְרוּבָה אַתָּה, שְׁעַת הַחֶסֶד, הַכְּנָסִי
לְכָאן וּשְׁבִי (רחל שפירא, דרישת שלום)

וְאֵן אֲדַע – לְקֵרֵב יֵשׁ טַעַם, אֵף כִּי הַמְּחִיר יָקָר מְאֹד. כִּדִּי
שְׁיוֹם יְבוֹא אֵי פַעַם, נוֹכַל לְנָשֵׁם פֶּה וּלְחִיוֹת! (רפאל קלצ'קין,
האמיני יום יבוא)

וְאוּלַי לֹא הָיוּ הַדְּבָרִים מֵעוֹלָם, אוּלַי (רחל, ואולי)

וְאוּלַי מִרְחוֹק יֵשׁ סְכוּי אֶחָד לְמִילִיוֹן, וְאוּלַי מִרְחוֹק אֵיָהּ
אֲשֶׁר מִתְגַּנֵּב אֶל הַחֵלוֹן (יעקב גלעד, חלון לים התיכון)

וְהִהָרִים עוֹד בּוֹעֲרִים בְּאֵשׁ זְרִיחוֹת, וּבֵין עַרְבִים עוֹד נוֹשְׁבֶת
רוּחַ יָם. אֶלֶף פְּרָחִים עוֹד מְשַׁמְחִים כָּל לֵב בְּשִׁלְל פְּרִיחוֹת.
מִי שֶׁהִלֵּךְ הוּא לֹא יֵרָאֶה זֹאת לְעוֹלָם (דידי מנוסי, מי שחלם)

וְעוֹד לֹא אָמַרְתִּי הַכֹּל, וְעוֹד יֵשׁ לִי מָה לֵאמֹר (נתן זך, ועוד לא
אמרתי הכל)

וְהָאָדָם, וְהָאָדָם הוּא לְפַעֲמִים גַּם כֵּן יָכוֹל לְהִשָּׂאֵר נְטוּשׁ
וּבְלֵי כּוֹחוֹת, מִמָּשׁ כְּמוֹ חוֹף (נתן יונתן, חופים)

וְיִהְיֶה טוֹב, יִהְיֶה טוֹב, כֵּן. לְפַעֲמִים אֲנִי נִשְׁבֵּר (יהונתן גפן,
יִהִיה טוב)

וְרַק בְּגִלְלֵי הוּא הָאָבָא שְׁלִי - כִּי הִבְטִיחַ הוּא לִי שֶׁהוּא רַק
שְׁלִי (תלמה אליגון-רוז, אבא שלי)

וְרַק אֲנִי מֵרַב אֶהְבֶּה שׁוֹתֵק (יוסי בנאי, מרוב אהבה)

וְרַק אַתָּה יָכוֹל לְהַפֵּךְ מְסַפְּדֵי לְמַחּוֹל, לְזֹכֶה אֶת הַחֹל, לְרִכֵּה
בִּי הַכֹּל. וְרַק אַתָּה מִבֵּין אֵיךְ לְגַשֵּׁת לְלֵב שְׁלִי, מִשְׁכָּה כָּל
כָּאֵב שְׁבִי, מִרְפָּא אֶת הַלֵּב (ישי ריבו, הלב שלי)

זֶה הַקִּיץ הָאֲחֵרֹן שְׁלִי אִתְּכֶם, עִם הַגִּשְׁמִים הָרֵאשׁוֹן אֲנִי אֶעֱלֶם
(מקס גת-מור, הקיץ האחרון)

זֶה לֹא אוֹתוֹ הָעֵמֶק, זֶה לֹא אוֹתוֹ הַבַּיִת, אַתֶּם אֵינְכֶם וְלֹא
תִּזְכְּלוּ לָשׁוּב (דורית צמרת, החיטה צומחת שוב)

זֶה מְכַבֵּר אֵין אִישׁ מְחַכֶּה לִי שֵׁם. וְאִם אֵין יָם, הֲרִי אֵין גַּם
סְפִינָה. הַדְּרֹךְ קֹצֵרָה. הַחוּג צוֹמָצֵם. וּבִכֵּן מָה? (לאה גולדברג,
זה מכבר)

זְרַעֵי קִיץ נִשְׂאִים בְּרוּחַ - מְעִירִים זְכָרוֹנוֹת, מְעוֹרְרִים
עֲרֻגוֹנוֹת (מאיר אריאל, זרעי קיץ)

זֶה עֲצוּב הַרְבֵּה, כְּשִׁמְלוּיִם לָךְ אֶת הַבֵּן (אלון אולארצ'יק, ילד
מזדקן)

זֶה שִׁיר-דְּחִי, זֶה שִׁיר-בְּכִי, שְׁשָׁרִים כָּלָם. כֶּה זוֹלָג לוֹ עַל
הַלְּחִי עֲצָב הָעוֹלָם (יעקב אורלנד, מיהו המילל ברוח)

חֲכוּ נָא עוֹד רָגַע, חֲכוּ נָא בְּשֶׁקֶט, חֲכוּ בְּזִהְיוֹת, הַמָּסָה יוֹרֵד.
הַלֵּילָה אֵינְנוּ רַק חֲשֵׁה עַל דְּרָה, לַפְעָמִים הוּא שִׁירִים וְנִגּוֹן
וְהֵד (תרצה אתר, הלילה הוא שירים)

חֲזוּהָ לֶךְ בְּרַח, חֲזוּהָ לֶךְ בְּרַח, הַלֵּילָה הוּא אָפֵל כָּל כָּה
(יענקלה רוטבליט, חווה לך ברח)

חֲוֹפִים הֵם לַפְעָמִים גְּעֻגוּעִים לְנַחַל. רְאִיתִי פַעַם חוֹף שְׁנַחַל
עֲזוּבו, עִם לֵב שָׁבוּר שֶׁל חוֹל וְאַבֵּן (נתן יונתן, חופים)

חֲכִיתִי חֲכִיתִי, בְּכִיתִי בְּכִיתִי, וּמִי לֹא בָּא (מרים ילן-שטקליס,
מיכאל)

חָלְפָה לָהּ עוֹד שָׁנָה, שׁוּם דְּבָר לֹא הִשְׁתַּנָּה: זֹאת אֲתָה
הַמְּנַגֵּינָה וְהַמְּלִים. אֲבָל הַלֵּב - הוּא רוֹצֵה הַרְבֵּה יוֹתֵר, מְסַפֵּר
סְפוּר אַחֵר, וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר שֶׁהִלְכֵתָ לִי חֵבֵר (אריק איינשטיין, הוא
חזר בתשובה)

טוב, ליל מנוחה וחלום. כְּבַר מְאֹד, וּמְחַר נְקוּם וּנְרָאָה אֵיךְ
שְׂמִינִיעַ הַיּוֹם בְּסוּף כָּל לַיְלָה. טוב, חֲשֵׁה נֶפֶל עַל הַרְחוּב. רק
הִרְחַ מְשֹׁאֵיר אֶת אֹרוֹ הַצֶּהָב (יהונתן גפן, לילה טוב)

טוב לְשׁוּט, תְּרַמִּיל עַל שְׂכָם, אֵי בְּלִי אֵן הַרְחַק לְנִדָּד (אהרו
אשמן, ציוניוני הדרך)

טוב שְׁאֵת לְבַנּוּ עוֹד יָדָה לּוֹכְדָת, אֵל תְּרַחֲמִיהוּ בְּעֵיפּוֹ לְרוּץ.
אֵל תְּנִיחִי לוֹ שִׁיאֲפִיל כְּחֹדֶר, בְּלִי הַכּוֹכְבִים שֶׁנִּשְׁאָרוּ בְּחוּץ
(נתן אלטרמן, פגישה לאין קץ)

טָנָא מְלֵא כּוֹכְבִים, רִיחַ דְּשָׂאִים דּוֹכְבִים. הִנֵּה פְּעֻמֵּי
קְרִבִים, הִרְעִידוּ רַבּוּא רְבִיבִים. עֲמוֹק, עֲמוֹק בְּטַל, פּוֹעֵם
לְבָבִי (לאה גולדברג, טנא מלא כוכבים)

טִיפ טִיפָה, לְאֵן נוֹשְׁרַת הַקְּלָפָה וּמִסְתַּלְקַת אֶל הָאוֹקֵינוֹס
הַגָּדוֹל (אהוד בנאי, טיפ טיפה)

יָם שֶׁל גַּעגוּעַ, יָם שֶׁל עֶצֶב וּתְחִנָּה (אהוד מנור, ים של געגוע)

יֵשׁ עֲרָמָה שֶׁל חֲבֵרָה עַל הַדִּשָּׂא. אָנִי דְּבָרִים כְּאֵלֶּה מִחֲבֵב
(מאיר אריאל, אגדת דשא)

יֵשׁ בִּי כַחַ, יֵשׁ בִּי כַחַ, אֵל תַּחוּס עָלַי. אֵל תִּפְרִיעַ לְקוֹצִים
שֶׁלָּךְ לְשָׂרוּט אֶת רַגְלִי (רחל שפירא, אדבר אתך)

יָם שֶׁל דְּמָעוֹת בְּשֵׁתִי עֵינַי, לְבִי זוֹעֵק שׁוֹבָה אֵלַי. קוֹלִי שׁוֹבֵר
אֶת הַדְּמָמָה. הִתְשַׁמַּע, הִתְשַׁמַּע (זמירה חן, ים של דמעות)

יָפָה שְׁלִי, אֶתְּ יַחֲידָה וּמְכוּשָׁפָה שְׁלִי, מְאוּר הַשַּׁחַר עַד לְבוֹא
לִילִי, אוֹהֵב אוֹתָךְ, אוֹהֵב עַדִּין (נעמי שמר, אהבה בת עשרים)

יּוֹם בָּא וְהוֹלֵךְ לוֹ, מַעֲשֵׂה יוֹם בְּיוֹמוֹ. וְרַק אֶתָּה יוֹדֵעַ: שׁוּם
דְּבָר לֹא יָשׁוּב, שׁוּם דְּבָר, שׁוּם דְּבָר לֹא יָשׁוּב עוֹד לְמִקְוָמוֹ
(יענקלה רוטבליט, יום רודף יום)

יֵשׁ וְדַאי בְּמִקּוּם גִּסְתָּר תְּשׁוּבָה לְכֹל דְּבָר. אֲזַ לְמָה דְּוִקָא לִי
נִגְמַר הַכֹּל לְפָנַי שֶׁהִתְחִיל (דני רובס, מכתב קטן)

יְהַלְלוּ, יְהַלְלוּ מְלֹאכִים, וְלֹא תֵאבֹד דְּרַכְּךָ בְּזִהָר וּבְחִשְׁכָּה.
יְהַלְלוּ, יְהַלְלוּ מְלֹאכִים, שְׂמֵחוֹת קִטְנוֹת יָאִירוּ כְּנִצְנוֹץ
הַכּוֹכָבִים (מיכה שטרית, שמחות קטנות)

יֵשׁ אֵי-שָׁם, מִיִּשְׁהוּ חוֹשֵׁב עָלֶיךָ, מִיִּשְׁהוּ רוֹצֵה אוֹתָךְ נוֹרָא,
יֵשׁ אֵי-שָׁם (ענת גוב, יש אי שם)

**כְּשֵׁאתָה חִיּוֹר מִצְעֵר, מִתְחַפֵּר בְּשִׂתְיִקְתָּהּ, תַּן לִי לְדַבֵּר אֵלֶיךָ,
וְלָלַכְתָּ בֵּין צְלָלֶיךָ, לְהִיּוֹת אִתָּךְ (רחל שפירא, אדבר אתך)**

**כְּשֵׁאֲרָאָהּ, או כְּשִׁתְּאֲמַר לִי חֶרֶשׁ, חֶרִישִׁי, כִּי מִתִּיךָ
מִתְקַבְּצִים, גַּם אֲנִי אֲרַכִּין אֶת רֵאשִׁי (רחל שפירא, אדבר אתך)**

**כְּשֶׁהֵלֵב בּוֹכָה רַק אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ, הַכָּאֵב עוֹלָה מִתּוֹךְ הַנְּשָׁמָה
(יוסי גיספן, כשהלב בוכה)**

**כְּשִׁנְתִּי לָךְ שְׁעָה, לִי נָתַתְּ אֶת חַיִּיךָ. כְּשִׁנְתִּי לָךְ דְּמָעָה,
אֶת נָתַתְּ לִי חַיּוּךָ. וְשָׁכַחְתִּי אֶת יָמַי לְפָנֶיךָ, לְפָנַי (אהוד מנור,
אח מילת מפתח)**

**כְּכָר כָּלוּ הַדְּמָעוֹת, כְּכָר כָּלוּ הַקְּצִים – וְלֹא הִקְיֵץ הַקֵּץ עַל-
יְגוֹנִי (ח"נ ביאליק, אל הציפור)**

**כִּי עוֹד נִפְשִׁי דָרֹר שׁוֹאֶפֶת, לֹא מִכְרַתִּיהָ לְעֵגֶל-פֶּזוּ, כִּי עוֹד
אֲאָמִין גַּם בְּאָדָם, גַּם בְּרוּחוֹ, רוּחַ עֶז (שׂאול טשרניחובסקי, אני
מאמין)**

**כַּמָּה שָׂאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לָמָּה זֶה אֲנִי עֶצוּב כָּל
כֶּךָ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (אריק איינשטיין, ארץ ישראל)**

**כָּמוֹ קוֹסִם שְׁשׂוּלָף שָׁפֹן, כָּמוֹ מְלָצָר שְׁעוֹרָה שְׁלֶחֶן, אוֹהֵב
אוֹתָךְ, אוֹהֵב אוֹתָךְ, אוֹהֵב אוֹתָךְ (מיכה שטרית, בגללך)**

כָּאֵן מוֹל שְׁתֵּי עֵינַי עוֹבְרִים חַיִּיהָ וְחַיִּי (דודו ברק, חייד וחייד)

כַּפַּת כּוֹכַב הָאֵירִי לִי פָּנֶיךָ, אֲשׁוּט אֵלֶיךָ בְּמִפְרֵשׁ גַּעְגּוּעִים
(אסתר ניצב, בלילה על הדשא)

**כִּמָּה שָׁנִים נִצְטָרָה עוֹד לְמוֹת לְפָנַי שְׁנַלְמַד אֵיךְ לְחַיּוֹת?
וְכִמָּה נִמְשִׁיךְ לְחַכּוֹת לְשָׁלוֹם עִם זֵית וּשְׂתֵי חֲרָבוֹת? וְכִמָּה
עֲצִים יְרוּקִים יִשְׂרְפוּ בְּגִלְל מְלַחְמוֹת וְכָבוֹד? אֵין לִי תְּשׁוּבוֹת,
וְכָל הַתְּקוּוֹת הֵלְכוּ לְהֵן לְכָל הָרוּחוֹת (בוב דילן, תרגום: יהונתן
גפן, התשובה נישאת ברוח)**

**כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה: כְּמוֹ הָאָדָם גַּם הָעֵץ צוֹמַח, כְּמוֹ הָעֵץ
הָאָדָם נִגְדָּע (נתן זך, כי האדם עץ השדה)**

**כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה: כְּמוֹ הָעֵץ הוּא שׂוֹאֵף לְמַעְלָה, כְּמוֹ
הָאָדָם הוּא נִשְׂרָף בְּאֵשׁ (נתן זך, כי האדם עץ השדה)**

**כָּל הַשְּׂתִיקוֹת חֲזְרוּ הַיּוֹם אֵלַי, כְּשׁוֹב יוֹנָה בְּאֵין עֲלֶה-טָרָף
(אברהם שלונסקי, יום אחרון)**

**כֹּחֵי הוֹלָךְ וְדַל – הֵיּהָ נָא טוֹב אֵלַי, הֵיּהָ נָא טוֹב אֵלַי! (רחל,
כוחי הולך ודל)**

**כְּלָנוּ זְקוּקִים לְחֶסֶד, כְּלָנוּ זְקוּקִים לְמִגַּע (נתן זך, כולנו זקוקים
לחסד)**

**כָּל הַחֲלוּמוֹת אֲשֶׁר חָלַמְנוּ, כָּל הַחֲלוּמוֹת כְּלָם, הֵם יִשְׁאָרוּ
בְּתוֹךְ תּוֹכְנוּ, בְּתוֹכְנוּ לְעוֹלָם. כָּל חֲלוֹם יֵשׁ בּוֹ תְּקוּוּהַ אַחַת,
חַיּוּהַ אַחַד, וְדַמְעָה אַחַת (אריק לביא, כל החלומות)**

כִּי שִׁירֵי הוּא עֲלֵה בְרוּחַ, הַנְּדָף, הַשְּׁכוּחַ. הוּא הָאוֹר הָרָה, הַנִּפְקָח בְּלִילוּתִי. הוּא אֶתְהַ הַהוֹלָה אֵלַי (שלום חנוך, שיר ללא שם)

**כַּמָּה שָׁנִים נִצְטָרָה עוֹד לָמוֹת לִפְנֵי שְׁנַלְמַד אִיךָ לְחַיּוֹת?
וְכַמָּה נִמְשִׁיךְ לְחַכּוֹת לְשִׁלּוּם עִם זֵית וְשִׁתִּי חֲרָבוֹת? וְכַמָּה
עֲצִים יְרוּקִים יִשָּׂרְפוּ בְּגִלְל מְלַחְמוֹת וְכָבוֹד? אִינן לִי תְּשׁוּבוֹת,
וְכָל הַתְּקוּוֹת הֶלְכוּ לְהֵן לְכָל הַרוּחוֹת (בוב דילן, תרגום: יהונתן
גפן, נישא ברוח)**

**כָּל הַכַּחַל לְעֶצֶב, כָּל הָעֵמֶק אִין קֶצֶה. כָּא לִי בְּזֹאת הַפְּעַם
לִפְלַעַל עַל חֶרֶב, לָמוֹת עָלַיָהּ. לָמוֹת, לָמוֹת עָלַיָהּ, לְזִכָּר עָרֵב
שְׁלֹא יִחְזֹר (מאיר אריאל, ערב כחול עמוק)**

**כְּשִׁתְּמוֹת, מִשְׁהוּ מִמָּדָה בִּי יָמוֹת אֶתְהַ. כִּי כָּלְנוּ רִקְמָה אָנוּשִׁית
אֶחָת חִיָּה, וְאִם אֶחָד מֵאֶתְנוּ הוֹלָה מְעַמְּנוּ, מִשְׁהוּ מִתּ בְּנוּ,
וּמִשְׁהוּ נִשְׂאָר אֶתְו (מוטי המר, רקמה אנושית)**

**כָּל כֶּה קֶשֶׁה לְכַתֵּב דְּמַעוֹת, קֶשֶׁה לְשֹׂאת אֶת הַדְּמָמָה. כָּל
כֶּה קֶשֶׁה לְשִׁיר דְּמַעוֹת, וּמִי יִתְּנֵנוּ נִחְמָה (אילן גולדהירש, קשה
לכתוב דמעוֹת)**

**כָּל מָטוֹס שְׁטָט בְּשָׂמִים, כָּל כּוֹכֵב מֵאִיר בְּעֵינַיִם - מִזְכִּיר לִי
אוֹתְהַ (לאה שבת, תמיד יחכו לך)**

**כִּי אֶתְ, מָה שֶׁהֵלֵב שְׁלִי בְּחַר, אַחֲרֵי כָּל מָה שֶׁהוּא עָבַר (קובי
אפללו, מה שהלב שלי בחר)**

לֹא הָיְהִי, לֹא הָיְהִי, סוּס לָבָן, נְסִיכָה בַּיַּעַר. לֹא הָיוּ אַגְדוֹת
מְעוֹלָם הָיְהִי רַק חֵלֶום (חבורת לול, אבשלום)

לֹא אֶשְׁתַּק, כִּי אֶרְצִי שְׁנַתָּה אֶת פְּנִיָּה. לֹא אֲוַתֵּר לָהּ, אֲזַכִּיר
לָהּ וְאֲשִׁיר כָּאֵן בְּאַזְנֵיהָ, עַד שֶׁתִּפְקַח אֶת עֵינֶיהָ (אהוד מנור, אין
לי ארץ אחרת)

לֹא שְׂרַתִּי לָךְ אֶרְצִי, וְלֹא פִּאֲרַתִּי שְׁמִי, בַּעֲלִילוֹת גְּבוּרָה
בְּשָׁלָל קְרֻבוֹת. רַק עֵץ יָדֵי נָטְעוּ, חוֹפֵי יַרְדֵּן שׁוֹקֵטִים, רַק
שְׁבִיל כְּבָשׁוּ רַגְלֵי עַל פְּנֵי שְׂדוֹת (רחל, אל ארצֵי)

לָהּ וְעֵלְיָהּ, לָהּ וְעֵלְיָהּ – זָמַר יְחִיד הוּא לְאֶלְפָה כַּנּוֹר; סַעַר
וְדָמִי, צֶהֱל וּבִכָּה, פָּצַע וְצָרִי, אֶפֶל וְאוֹר (רחל, זמר)

לוֹ לְהָשִׁיב נָתַן אֶת מְחוּגֵי הַזְּמַן, אֵיזָה עוֹלָם נִפְלָא הוּא הָיְהִי
בוֹנָה, לוֹ רַק לְהָשִׁיב נָתַן אֶת שְׁחֻלְף מְזֻמָּן, אֵיךְ הָעוֹלָם אֵז
הָיְהִי מְשֻׁתָּנָה (אהוד מנור, בלדה לשוטר)

לְפַעֲמִים נִשְׁבַּר הַלֵּב, וּכְמוֹ רַעַם בְּיּוֹם בְּהִיר הַחַיִּים מְכִים
אוֹתָהּ כּוֹאֵב, וְאֵין לָהּ אֵיךְ לְהַחְזִיר (יענקלה רוטבליט, יום רודף יום)

לְכָל אִישׁ יֵשׁ שֵׁם שְׁנַתָּן לוֹ אֱלֹהִים, וְנָתַנּוּ לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ.
לְכָל אִישׁ יֵשׁ שֵׁם שְׁנַתָּן לוֹ הַיָּם, וְנָתַן לוֹ מוֹתוֹ (ולדה, לכל איש
יש שם)

לֹא טוֹב הָיְהִי הָאָדָם לְבָדוּ, אֲבָל הוּא לְבָדוּ בֵּין כַּה וְכַה (נתן
זר, לבדו)

לִיְלָה, לִיְלָה, הָרוּחַ גּוֹבֶרֶת, לִיְלָה, לִיְלָה, הוֹמָה הַצְמָרֶת.
לִיְלָה, לִיְלָה, רַק אֶת מְחַכָּה, נוֹמִי, נוֹמִי, הַדֶּרֶךְ רִיקָה (נתן
אלתרמן, לילה לילה)

לְנֶצַח אָחִי אֶזְכּוֹר אוֹתָהּ תָּמִיד, וְנִפְגַּשׁ בְּסוּף, אֶתָּה יוֹדֵעַ
(אביב גפן, לבכות לך)

לְאֵן הֵלֶךְ יְלָדִי, יְלָדִי הַטּוֹב לְאֵן. חֵיל שְׁחוֹר מְכָה חֵיל לְבָן.
לֹא יִחְזוּר אָבִי, אָבִי לֹא יִחְזוּר. חֵיל לְבָן מְכָה חֵיל שְׁחוֹר (חנוך
לוינ, שחמט)

לִיְלָה, לִיְלָה, לִיְלָה אֵשׁ תֹּאכַל חֶצִיר וְקֵשׁ, אָסוּר, אָסוּר
לְהִתְיַאֵשׁ מִחֶר נִתְחִיל מְחֻדָּשׁ (עמנואל הרוסי, שכב בני)

לְאֶרֶץ הַיָּם אֵין גְּלִים יֵשׁ עוֹלָם שְׁנִשְׁפֵּר לְרִסְיִסִים עַל הַמְּזוּחַ
(אילה אשרוב, לאורך הים)

לֶךְ אֶל כָּל אֲשֶׁר תִּלְךְ. וּמִיִּשְׁהוּ יִגִּיד בְּלַחֵשׁ אֶל הָאִפֶּק הַדּוֹעָה
מְלָה שְׁלֹא יִדְעֵנוּ פְּעַם אֵיךְ לֹמַר אוֹתָהּ, פְּשׁוּט שְׁתַּחֲיֶהּ אֶל
הַנְּשֹׂאָר וְגַם אֶל הַהוֹלֶךְ (נתן יונתן, קח)

לֹא יְכוּלָה לְרֹאוֹת אוֹתוֹ, מִפְּרִיד בֵּינֵינוּ יָם. אָבָל עָלֵי וְגַם
עָלֵינוּ אוֹתוֹ יִרְחַ קָם (אהוד מנור, קשר הירח)

מִיִּשְׁהוּ, מִיִּשְׁהוּ דוֹאֵג, דוֹאֵג לִי שָׁם לְמַעְלָה. בָּא וְהַדְלִיק
כְּמָה כּוֹכְבִים, וְהֵם נוֹפְלִים אֶחָד אֶחָד (אהוד מנור, מישהו)

מֵאֵז שְׁעֻזְבַּתְּ הַחֲשֵׁה גּוֹבֵר כָּאֵן, הָאֹר שְׁלָהּ מֵאִיר עֲדִין זֹהֵר.
זֶה סִיבּוּב הוֹפְעוֹת מְקוּמִי, אֶתָּה יוֹדֵעַ. אוֹתוֹ שִׁיר כָּאֵב הוֹלָה
וְחוֹזֵר (אהוד בנאי, בלוז כנעני)

מִלְאָכֵי צְפָרִים מַעְלִיָּה, מְלוֹיִם אֶת צְעָדֶיךָ. מְרַחֵק נִדְלָק
אוֹר, אֵל תִּסְטָה כְּדִי שְׁתּוֹכֵל לְחֹזֵר (אהוד בנאי, יוצא לאור)

מְרַבְּדֵי הָאֲבִיב נִפְרָשׁוּ, כָּל הַיְקוּם לְתַחִיָּה כְּבָר קָם. רַק עֵינַי
מִבְּכִי נִמְסוּ, בְּלִבִּי הַיְגוֹן וְהִמָּר (מחבר לא ידוע, חסידה צחורה)

מִיִּשְׁהוּ הָיָה בְּעוֹלָם, מִיִּשְׁהוּ אֵינְנוּ עוֹד. אִם נַחִיָּה אוּ נְמוֹת,
בֶּן אָדָם, הָעוֹלָם לֹא יַעֲמוֹד (יענקלה רוטבליט, יום רודהי יום)

מָה קוֹל עֲנוֹת אֲנִי שׁוֹמֵעַ, קוֹל שׁוֹפֵר וְקוֹל תְּפִים, כָּל שְׁנַבְקָשׁ
לוֹ יְהִי. לוֹ תִשְׁמַע בְּתוֹךְ כָּל אֵלֶּה גַם תִּפְלָה אַחַת מִפִּי, כָּל
שְׁנַבְקָשׁ לוֹ יְהִי (נעמי שמר, לו יחי)

מִי שְׁחוּהָ אֶת בְּעֵרַת הַקִּיץ לְבוֹ לְבִית, וּפְנֵי הַנוֹף רְאֵי
לְחֵרְדוֹתָיו. אֶת מִי יִשְׁבִּיעַ, אֶת מִי יִרְגִיעַ, וְעַל מָה יִתְפַּלֵּל עַד
סָתוּ (רחל שפירא, נחמה)

מִלִּיּוֹן כּוֹכְבִים בְּשָׁמַיִם תּוֹפְסִים אֶת הַצֶּבַע שְׁלָהּ בְּעֵינַיִם. תֵּן
רַק עוֹד שְׁנֵיָה אַחַת לֹמַר לָהּ שְׁלוֹם (יפתי, מיליון כוכבים)

מִי הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים, אֶהֱבֵם לְרְאוֹת טוֹב. נִצֵּר לְשׁוֹנֵה
מְרַע וּשְׁפָתֶיךָ מִדְּבַר מְרָמָה. סוּר מְרַע וְעֲשֵׂה טוֹב, בְּקָשׁ
שְׁלוֹם וְרִדְפָהוּ (תהילים לד, יג-טו)

[ו] מִי יִרְפָּא לְבִי? אֶל מִי אָנִי מִתְגַּעְגַּע כְּמוֹ יָם שְׂאִין לוֹ חוֹף.
רק תגיד לי מי יחבק אותי ויבטיח שאני לא אכנע בסוף (חנו
בן-ארי, שבורי לב)

מִי שְׁהֵלָהּ הוּא לֹא יֵאָהֵב עוֹד לְעוֹלָם (דידי מנוסי, מי שחלם)

מַה הַזְמַן מְסִמֵּן לִי? זֶה הַכֹּל שְׂאֲרִיּוֹת שֶׁל הַחַיִּים וְלַחַיּוֹת
אֶת הַרְגָע, לְהִתְחִיל לְאַסֵּף אֶת הַשְּׂבָרִים (עידן רייכל, שאריות
של החיים)

גְרוֹת הַלֵּילָה דְעֵכוּ. הַיְדִידוֹת הָאֵהָבָה, הַנְּעוּרִים שֶׁבָּאוּ פְתַע
אֶל סוּפָם (נתן יונתן, החול יזכור)

נִצָּא אֶל הַחֲלוֹן לְרֵאוֹת אִם כָּלוּ כְּבֶר הַמַּיִם, אוֹלֵי כְּבֶר יֵשׁ
בְּאִפְקֵי אֲדָמָה. נְבִיט אֶל הַשָּׁמַיִם, נְחַפֶּה בְּיַחַד לִיוֹנָה (ירדן בר-
כוכבא, ימים של שקט)

נְפִגֵשׁ, נְתַרְאֶה. יֵלֵב אוֹהֵב אֵינוֹ טוֹעָה. כְּמוֹ אֶל יָם נְזָרוֹם,
נְזָרוֹם. נְבַקֵּשׁ עַד שֶׁנִּגְיַע, וְנִגַּע אֶל הַחֲלוֹם (שלום חנוך, נגע אל
החלום)

נָדַם כְּנוֹר, נְחַבֵּא יָרַח, וּבְדַמְמָה הַד מְנַגֵּינָה עוֹד נִשְׁמָע. לְמָה
וְלְמָה – אֶל יוֹדֵעַ, לְמָה עוֹלָם אֲכֹזֵר בְּרָא? (אפרים ויינשטיין, צל
עץ תמר)

סְתוּ אָנוּשׁ, סְתוּ יִגַע וְלֹא-מִנְחָם, וּמִטָּר בְּלִי אַחֲרִית וְרֹאשׁ,
וּבְלִי גֵר בְּחֵלוֹן וּבְלִי אוֹר בְּעוֹלָם (נתן אלתרמן, האם השלישית)

סְתוּ בְּחֵלוֹנוֹת וּבְלִבְכִי, לוֹ רַק לֹא נִתְּתִי לוֹ לְלָכֶת. פְּעַם
הַחֲמָה זָרְחָה גַם לִי, וְעַתָּה נוֹתַרְתִּי בְּשִׁלְכֶת (אמיתי נאמן, סתיו
בחלונות)

סְתָם, זֶה הַכֹּל סְתָם, מְתִיחָה מְסָרֵט יָשׁוּן. סְתָם, זֶה לֹא נָכוֹן,
אֲנַחְנוּ לֹא בְּמִזְרַח הַתִּיכוֹן (קובי און, סתם)

[כִּי] סְעֵרֶת עָלִי, לְנִצָּח אֲנַגְנָה (נתן אלתרמן, פגישה לאין קץ)

סְאֵלָם, עָלֵינוּ וְעַל כָּל הָעוֹלָם, סְאֵלָם, סְאֵלָם (מוש בן-ארי,
סאלם)

סוּפָה בְּלִב יָם, הָאֲנִיָּה טְבָעָה מִזְמַן, אַתָּה גַם הַחֵלוֹם לְהַפְלִיג
אַתָּה מִכָּאן. אֲבָל אַתָּה אֲנִי יוֹדֵעַ/ת אֵיךְ לְאַהֵב אוֹתִי. אֲפֹלוּ
שְׂאֵנִי אֲנִי - אַתָּה אֲנִי פָּשוּט זוֹכֵר/ת תְּמִיד לְהִיּוֹת כְּמוֹ שְׂאֵנִי
(עמיר בניון, סופה)

עוד מעט אני אהיה גדול יותר מדי, אז אבא עוד ספור אחד
ודי (יהונתן גפן, אבא סיפור)

עד מתי תאכל החרב, אלוהי המלחמות. עד מתי נשגה
בחלומות. בואי נהיה ונתן להיות, בואי נחיה ונתן להיות
(יענקלה רוטבליט, אם)

עצוב למות באמצע התמוז, דוקא כשהאפרסקים בשפע,
וכל הפרי דוקא צוחק בסל (נעמי שמר, אמצע התמוז)

עוד פורחות הרחק בעמק, שלל חבצלות הבר, אה למרות
הכל, הכל נגמר (תרצה אתר, בלדה לאשה)

עוד אתמרמר כרחל האם. עוד אתפלל כחנה בשילה. עוד
אחכה לו (רחל, עקרה)

עוד אני פוסע לחפש אחריה, אהבת חי. ואני יודע, תמה
העונה, תמוז נעורי (יורם טהרלב, בפרדס ליד השוקת)

עוד נחזור שוב לשחק, להתפרק בחיבוק. השנייה הכי קשה
היא אחרי הניתוק. ושער הדמעות שלי נפתח שוב לרוחה.
כי יש עוגה, ויש גרות, אבל אין לי כאן אותך (נועם חורב,
ניפגש בחלומות)

עיני פקוחות מבלי לראות את השמים, מבלי לראות כחל
של ים, ירק של יעץ. מבלי לשמע מנגינות יפות כמו פעם,
מבלי לראות את הדברים כמו שהם (שלום חנוך, ילדים של החיים)

עוד השירים שרים, אה איך יגד כל המכאוב וכל האהבה
(דורית צמרת, החיטה צומחת שוב)

עוד מעט, עוד מעט, גשם כבד עומד לפול (בוב דילן, תרגום:
יהונתן גפן, גשם כבד עומד ליפול)

עוד יש מפרש לכן באפק מול ענן שחר כבד, כל שנבקש לו
יחי (נעמי שמר, לו יחי)

עוד נחזור להיפגש, להסתכל שוב בעיניים. יש פקק
תפילות כבד בנתיב של השמים. אבל החוט הדק בינינו
אף פעם לא נקרע. עוד נצחק שם על הכל, לא תהיה לנו
בריחה (נועם חורב, ניפגש בחלומות)

עיפים ולאים בגנים הצללים, והכל כה דומם, נעתקו
המלים (שמשון חלפי, סתיו)

עוד לא שתלתי דשא, עוד לא הקמתי עיר; עוד לא נטעתי
פרם על כל גבעות הגיר; עוד לא הכל עשיתי ממש במו
ידי; עוד לא הכל נסיתי, עוד לא אהבתי די (נעמי שמר, עוד לא
אהבתי די)

עמק, עמק העצב בעינים, עמק, עמק היזן במרתף. הלילה
את לבי אקרע לשנים: לה ולגביע הנוטה (יעקב אורלנד, שלכת)

עלטה סביב. הלואי שאתה מקשיב. אולי, אולי, אתה
בא והולך אלי (שלום חנוך, שיר ללא שם)

[ו]פּעמון החל, לָאט, לְספּר אוֹתנוּ, וְהתְקוּוֹת הָיוּ כְמוֹ
שְׁלֵשׁ. עֲזָבנוּ אֶת הַכּל, כְּלֹא שָׁלָנוּ, כְּחֹדֶר שְׁעוֹזְבִים אוֹתוֹ
פְּתָאם (יהודה עמיחי, לאורך השדרה שאין בה איש)

פּעם הַחֲמָה זָרְחָה גַם לִי, וְעַתָּה נוֹתַרְתִּי בְשִׁלְכָת (אמיתי נאמן,
סתיו בחלונות)

פְּגִישָׁה, חֲצִי פְּגִישָׁה, מִבֶּט אֶחָד מְהִיר, קִטְעֵי נִיבִים סְתוּמִים
– זֶה דִּי... וְשׁוֹב הַצִּיף הַכּל, וְשׁוֹב הַכּל הַסְּעִיר, מְשַׁבֵּר הָאֲשֵׁר
וְהַדְּוִי (רחל, פגישה חצי פגישה)

פְּתָאם בְּלַעְדִּיו... לְמָה לְהַחְזִיק מֵעַמֵּד? לְמָה לַעֲשׂוֹת לָהֶם
חַיִּים קָלִים? לְמָה לֹא לִתֵּת לְזַעֲקָה הַמְּתַדַּפֶּקֶת עַל שְׁנֵיהֶם
לְהַשְׁתָּאג הַחוּצָה? (מאיר אריאל, פתאום בלעדיו)

פְּתָאוּם בְּלַעְדִּיו... לְקוּם, לְהַתְּרַחֵץ, לְהַסְתַּרֵּק, לְהַתְּבַשֵּׂם,
בְּלִי עֵינָיו, בְּלִי קוּלוֹ, בְּלִי יָדָיו, בְּלִי צְחוּקוֹ - אֵיךְ אֶפְשָׁר?
אֵיךְ אֶפְשָׁר? (מאיר אריאל, פתאום בלעדיו)

צָרִיךְ לְלַמֵּד כְּעֵת שְׁהַאֲשֵׁר לֹא מַחִיָּה, שְׁמָה שְׁנִתֵּן אִי-פַעַם
לֹא יִלְקַח לְעוֹלָם. שֵׁשׁ לְכֹל זֶה טַעַם, גַּם כְּשֶׁהִטַּעַם תָּם (נִתַּן
זֶה, כּוֹלֵנוּ זְכוּקִים לַחֲסֵד)

צְלֻזְלִי פְּעֻמוֹנִים בְּתוֹךְ לְבִי מְהֻדְדִים. עַל אִם הַדָּרֶךְ
בִּי פּוֹגֵשׁ, לְבִי הוֹמָה וּמִתְרַגֵּשׁ, עוֹדֵנִי כְּאִן לְמַעֲנָה. דְּמוּתָהּ
הוֹלֶכֶת וּמִתְרַחֶקֶת, כְּאִן אֲנִי אֶל מוֹל בֵּיתָהּ (יֵאִיר מְדִינָה, צְלֻזְלִי
פְּעֻמוֹנִים)

צָר הָיָה כָּל כֶּה, הָיִיתִי אֲזִי מְכַרְח, לְפָרֵשׁ כְּנַפְיִם וְלָעוֹף. אֶל
מְקוֹם שָׁבוּ, אוֹלִי כְּמוֹ הַר נָבוּ, רוֹאִים רְחוֹק רוֹאִים שְׁקוֹף
(יַעֲנֻקְלָה רוֹטְבִלִיט, רוֹאִים רְחוֹק רוֹאִים שְׁקוֹף)

צָעַר לָהּ וְצָעַר לִי, עַל כֶּה מְעִידוֹת הָעֵינַיִם (אִבְרָהָם חֲלָפִי, צַעַר
לָךְ)

צְפוּרִים עֲפוֹת לְמְקוֹם בּוֹ חֵם יוֹתֵר, רַק אֲנִי וְאֵת לְנֻצַח נִשְׂאָר
(שִׁי עֵמֶר וּמֵאִיר גּוֹלְדֶבֶרְג, בַּאוֹשֶׁר וּבַעוֹנִי)

קָבְרוּ אוֹתֵי בְחֻלְקָהּ שֶׁל עֶפֶר, וּמַר לִי, מַר לִי בִפְּהָה, כְּמוֹ עֵץ
הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ עֵץ הַשָּׂדֶה (נתן זך, כי האדם עץ השדה)

קַח אֶת בְּנֵהּ, אֶת יְחִידָהּ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, קַח אֶת יִצְחָק. וְהַעֲלֵהוּ
לְעוֹלָה עַל אֶחָד הַהָרִים בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר אוֹמֵר אֱלֹהֶיךָ. וּמִכָּל
הַהָרִים שֶׁבְּאֶרֶץ הַזֹּאת תַּעֲלֶה צִעָקָה גְדוֹלָה: הִנֵּה הָאֵשׁ וְהִנֵּה
הַעֲצִים וְהִנֵּהוּ הַשָּׁה לְעוֹלָה (נעמי שמר, עקדת יצחק)

קָצַר פֶּה כָּל כֹּהֵן הָאָבִיב. קָצַר וְחֲטוּף וְשׁוֹבֵר אֶת הַלֵּב, לְחֹשֶׁב
שֶׁהוּא תִכְרָף יְדַעְךָ. מִבְּטוֹ רַק נִפְקַח אֶךְ הַתַּחֲחִיל לְלַבֵּל, רַק
נָתַן לִי וְתִכְרָף נִלְקַח (דוד גרוסמן, קצר פה כל כך האביב)

קַח אֶת כָּל אֲשֶׁר תִּקַּח. יִשְׁאַרוּ אֶצְלִי עוֹד כַּמָּה גְּחָלִים
קִטְנוֹת בָּאָח, וּקְצַת עָלִים קָלִים בְּתוֹךְ הַסֶּבֶה, כַּמָּה מְלִים
טוֹבוֹת שֶׁלֹּא אֲשַׁכַּח, וְהַגְלִים שְׁלִי בְּחוּל הָרֶךְ (נתן יונתן, קח)

קִדְּם זְמַנּוֹ מֵת הָאִישׁ הַזֶּה, וְשִׁירַת חַיּוֹ בְּאִמְצַע נִפְסָקָה (ח"נ
ביאליק, אחרי מותי)

רַק אֶהְבֵּתִי נִתְּנָה לִי צֵל בְּקִיץ, וּבִסְעֶרֶת הַחֹל הַנּוֹרָאָה. רַק
אֶהְבֵּתִי בְּנִתָּה לִי עֵיר וּבֵית. הִיא חַיִּי, וְהִיא מוֹתִי מִדֵּי שְׁעָה
(נעמי שמר, אל בורות המים)

רַגַע מִתְנַחֲמֶת, וְהֶרֶאֱשׁ מִסְתוֹבֵב אַחֹר. רַגַע עוֹד חוֹלְמֶת,
עַל הַטּוֹב שְׁאֵפְשֵׁר לְזָכֵר (מאיר אריאל, הולכת ממך)

רַק אַתָּה יוֹדֵעַ: שׁוֹם דְּבָר לֹא יָשׁוּב, שׁוֹם דְּבָר, שׁוֹם דְּבָר לֹא
יָשׁוּב עוֹד לְמִקוֹמוֹ (יענקלה רוטבליט, יום רודף יום)

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם הַמְּלֵא רַחֲמִים אֶל הַנְּעַר יִדָּה אֶל תְּשֻׁלַּח,
אֶל הַנְּעַר יִדָּה אֶל תְּשֻׁלַּח (נעמי שמר, עקדת יצחק)

רַק אַתָּה מַעַל רַחֲפֵתִי בְּשָׂמִים, פְּתָאוּם נִפְלְתִי לְבַד לְאֲדָמָה
(אהוד מנור, הייתי בגן עדן)

רַק תְּפִלָּה אֲשָׂא, הוּי אֵלֵי, אֵלֵי, שֶׁהַשָּׁמֶשׁ תַּעֲבֹר עָלַי,
וְתִרְאֶה לִי שׁוֹב אֶת מִשְׁעוּלֵי. הוּי אֵלֵי, אֵלֵי, רַק תְּפִלָּה אֲשָׂא,
שֶׁהַשָּׁמֶשׁ תַּעֲבֹר עָלַי, וְתִקַּח אוֹתִי אֶל הַמָּסַע (יורם טהרלב,
שהשמש תעבור עלי)

רוֹחוֹת קְרוֹת הַבֵּיתָה נִכְנָסוֹת, אֲמַת מְרָה טוֹפַחַת עַל פְּנֵינוּ.
וּבְאֹיֵר שְׁתִּיקָה קָשָׁה מִנְשׂוּא, וְעַרְפֵּל בְּזוּיוֹת עֵינֵינוּ. כָּל כֶּה קָשָׁה
קָשָׁה לְכַתֵּב דְּמַעוֹת, קָשָׁה לְשִׂאת אֶת הַדְּמָמָה. כָּל כֶּה קָשָׁה
לְשִׂיר דְּמַעוֹת, וּמִי יִתְּנֵנוּ נַחֲמָה (אילן גולדהירש, קשה לכתוב
דמעות)

שְׁמֶשׁ, הִבִּיאוּ שְׁמֶשׁ, אִם שָׁמִי מְעַנְנִים (נעמי שמר, אור)

שִׁחְקִי, שִׁחְקִי עַל הַחֲלוּמוֹת, זוֹ אֲנִי הַחֹלֵם שָׁח. שִׁחְקִי כִּי
בְּאֵדָם אֲאָמִין, כִּי עוֹדֵנִי מֵאֲמִין בָּךְ (שאול טשרניחובסקי, אני מאמין)

[ו] שׁוֹב הַדְּמָעוֹת עַל הָאִפּוֹר, וְהַחִיּוֹה שְׁעוֹד תַּפּוֹר, נִפְרָם
מִשְׁפֹּתוֹתֶיהָ, נִפְרָד כְּכַר מֵעֲלֶיהָ, וְסוּף לְסַפּוֹר (יענקלה רוטבליט,
סוף לסיפור)

שְׁתִּינוּ כּוֹס עֶצֶב וּבְכִינוּ כּוֹס צָחוק, שָׁרְנוּ בְּעֶשֶׁב, הִתְקַרְבְּנוּ
רְחוּק. רַק בְּסוּף מֵעָגַל, שָׁם הָקוּ מִתְחַבֵּר לוֹ, בְּסוּף מֵעָגַל
אֶת/ה שְׁלִי (יהונתן גפן, בסוף מעגל)

שׁוֹמֵר נִפְשׁוֹ נִמְלֵט, שׁוֹמֵר נִפְשׁוֹ תָּמִים, כִּי אֵין בָּעִיר מְקֻלָּט
וְאֵין בָּהּ רְחֻמִּים (יענקלה רוטבליט, חווה לך ברח)

שׁוֹם דְּבָר לֹא יָשׁוּב, שׁוֹם דְּבָר, שׁוֹם דְּבָר לֹא יָשׁוּב עוֹד
לְמִקּוּמוֹ (יענקלה רוטבליט, יום רודף יום)

שְׁמֵרִי נִפְשׁוֹ, כַּחַה שְׁמֵרִי, שְׁמֵרִי נִפְשׁוֹ, שְׁמֵרִי חַיִּיהָ, בִּינְתָהּ,
שְׁמֵרִי חַיִּיהָ. מְקִיר נוֹפֵל, מִגַּג נִדְלָק, מִצֵּל חֲשָׁה, מֵאֲבוֹן קָלַע,
מִסְפִּין, מִצְּפָרְנִים (נתן אלתרמן, שיר משמר)

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי עֲכָשׁוּ אֲנִי לְבַד, חִזַּק אוֹתִי אֱלֹהֵי עֲשֵׂה
שְׁלֵא אֶפְחָד. הַפֶּאֶב גְּדוֹל וְאֵין לָאן לְבָרַח, עֲשֵׂה שְׁיִגְמֵר כִּי
לֹא נוֹתֵר בִּי כַּחַ (יוסי גיספן, כשהלב בוכה)

שְׁעַר הַדְּמָעוֹת שְׁלִי נִפְתַּח שׁוּב לְרוּחָהּ. כִּי יֵשׁ עֲוֹגָה, וַיֵּשׁ
גֵּרֹת, אֲכַל אֵין לִי כָאֵן אוֹתָךְ (נועם חורב, ניפגש בחלומות)

שָׁם, בְּעֶפֶר וּתְכֵלֶת, חִלַּקְתָּ שְׁלוֹם יְשָׁנָה. נוֹמֵי פָּרַח, נוֹמֵי,
נוֹמֵי יְלֻדָה קִטְנָה (צרויה להב, פרח)

תָּנּוּ לִי לְשׁוֹב אֶל אוֹתָהּ הַפְּנֵה הַנְּדַחַת, אֵיפֹה אוֹתָם הַחַיִּים
עִם שְׁמַחַת הַפִּשְׁטוֹת. תָּנּוּ לִי מְלִים עֲזוּבוֹת, מִנְּגִינָה נְשַׁכַּחַת,
לְהוֹצִיא מִבֵּין הַקּוֹצִים קְרָעִים שֶׁל יְלָדוֹת (יהושע סובול, השיר על
הארץ)

תָּנּוּ לִי לְחִזּוֹר בְּדַרְכֵים הַחֹלוֹת אֲהַבָּה לִירַח, שׁוֹב לְחִזּוֹר
לְלַכַּת יַחַף עַל שְׁבָרֵי זְכוּכִיּוֹת (יהושע סובול, השיר על הארץ)

תִּגִּיד לִי אֲתָהּ, מֵה עוֹשִׂים עִם חָבֵר שְׁכָמוֹתָהּ. מֵה עוֹשִׂים עִם
מוֹתָהּ, עִם זְכָרוֹן הַיּוֹתָהּ (עלי מוהר, יורם)

תִּגִּידֵל, אֵל תִּתְעַרְבֵב בְּקֶהֶל; תִּשְׁקִיף מִן הַצַּד תִּתְנַדְּנֵד
בְּעַרְסֵל. אֲתָהּ לֹא רָצִיתָ לְהִיּוֹת שָׁם בְּכֻלָּל. אֲזֵ מֵה, אֲתָהּ אַף
אֶחָד לֹא שָׁאַל. אֲתָהּ נִשְׁאַרְתָּ גּוֹזֵל שְׁנַפֵּל (יעקב גלעד, כשתגדל)

תִּגִּיד לִי אֵיךְ לְעַצֵּר אֶת הַדְּמָעוֹת, תִּגִּיד לִי אֵיפֹה יֵשׁ עוֹלָם
אַחַר לְחַיּוֹת. כְּשֶׁאֲנִשִּׁים רָצִים אֶל תַּפְּת כָּמוֹ אֶל יָם, אֲנִי
אֲרוּץ אֶל תוֹךְ הָאֵשׁ אִם יִחְזְרוּ מִשָּׁם (אילה אשרוב, לאורך הים)

תִּזְכְּרוּ שֶׁהַבְּטַחְתֶּם לֹא לְבָכוֹת, כִּי הַשָּׁמַיִם גְּדוֹלִים וְהַדְּמָעוֹת
קְטָנוֹת. תִּעֲצְמוּ אֶת הָעֵינַיִם כָּל גֶּשֶׁם רֵאשׁוֹן, וְתִחְשְׁבוּ עָלַי
(מקס גת-מור, הקיץ האחרון)

תִּתַּח שָׁמַיִם שְׁחֹרִים, עוֹמֵד מְקַפֵּל מְכָאֵב. חוֹזֵר לְחַפֵּשׁ שׁוֹב
אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה. לְרֵאוֹת אִם אֶת עֲדִין בּוֹכָה. וְאֶת אֵינָהּ
(חנה גולדברג, נאחז באויר)

תָּנוּ לִי זְמַן, הוֹשֵׁט לִי יָד, עַד נִגְלָה בְּיַחַד אֶת הָאָרֶץ. אָנִי
יֹדְעַת עוֹד רַבָּה הַדְרָה, אֶה שְׂרָשִׁיף כְּכַר בְּתוֹךְ תּוֹכִי (יורם
טהרלב, אתה לי ארץ)

תְּנִי לִי יָד, מְחַבֶּקֶת וְטוֹבָה, תְּנִי לִי יָד מְחַזֶּקֶת וְשְׁלוֹוָה, תְּנִי
לִי יָד וְחֶכְי לִי אֶהוּבָה, כְּשֶׁאֲנִי כָּאֵן לְבַד - תְּנִי לִי יָד (שמרית
אור, תני לי יד)

תְּנִי לִי יָד, אֵין לִי מְלַבְדָּה עוֹד בֵּית, אֵין לִי מְלַבְדָּה עוֹד אֶף
אֶחָד, תְּנִי לִי יָד (עלי מוהר, תן לי יד)

תָּנוּ לִי יָד, כְּדֵי שְׁלֵא אֶפְחַד בְּדַרְוָה, כְּדֵי שְׁלֵא אֶהִיָּה יוֹתֵר לְבַד,
תָּנוּ לִי יָד (עלי מוהר, תן לי יד)

תְּנִי לְלַכְתּ, הוּ תְּנִי לְלַכְתּ, לְכַרְעַ עַל חוּף הַסְּלִיחָה (לאה
גולדברג, סליחות)

ברצוננו להודות מעומק ליבנו לכל הכותבות והכותבים שנענו בחום לפנייתנו לצטט משיריהם. עשינו מאמצים מרובים על מנת לאתר את בעלי הזכויות, ולתת קרדיט הולם לכל אחת ואחד מהם. לא הצלחנו לאתר ולהגיע אל כולם, ונשמח להוסיף קרדיט ליוצרים ככל שיגיעו לידיעתנו.
הציטוטים משיריהם של: קובי אוז, שמרית אור, מאיר אריאל, ירדן בר-כוכבא, חיים חפר, דני רובס, יוני רועה, הם באדיבות: עננה בע"מ, מוציאים לאור.

"אותיות לנשמה" יוצא לאור על-ידי המדרשה באורנים - החלוץ והתנועה הקיבוצית
בתמיכת: קרן חבצלת, קרן האני, קרן אביב.

